

Пише: Миша Бркић
четвртак, 09 август 2018 11:24

Баук кружи Србијом – баук демократског социјализма.

Нови баук, да парафразирамо Комунистички манифест, упакован је у Програм „30 тачака“ који је на увид јавности ставило неколико политичких странака окупљених око новостворене коалиције Савез за Србију. Овај најновији политички документ припремљен као могући антипод вучићевске Србије садржи у себи и економско социјални манифест којим се чланице коалиције декларишу као заговорници замене капитализма демократским социјализмом, друштвеним уређењем које добро звучи у теорији и у ушима носталгичних самоуправљача, али је ретко где примењено у пракси (што би рекао амерички економиста Томас Совел) а тамо где је примењено било је катастрофално неуспешно.

Дакле, баук је заправо утопија. Зато не чуди што тај економско социјални део „Програма 30 тачака“ одсликава сву конфузију у главама политичке елите која претендује на власт у поствучићевској Србији и одсуство визије Србије као државе способне да одговори изазовима модерног технолошког развоја и нове индустријске револуције. У време кад се политичари највећег броја земаља, ношени духом промена и изазовима будућности, утркују у обликовању својих држава у иновативна друштва способна да се суоче с вештачком интелигенцијом и спремна да одговоре на питања цивилизацијске транзиције, „левичарима“ и „десничарима“ (како их називају аналитичари) удруженим у Савез за Србију иновативност, као кључна полуга конкурентности једне државе, последња је „рупа на свирали“. Буквално, последња. Та тачка 30 отаљава посао овог политичког Програма: „Подстицај иновацијама у циљу омогућавања интензивнијег присуства на тржишту дигиталне економије“. Какав блам. Као да су аутори Програма желели да кажу „ништа не значи, али неће да шкоди и ако ово упишемо“.

Уместо визије иновативног друштва и државе, с прецизним идејама, корацима и мерама, у Програму се нуде старе и рециклиране антиглобалистичке вредности („нећемо ГМО“, тачка 20) препакване у шљаштећу амбалажу демократског социјализма. Чак је очувано и базично име старих социјалистичких програма – „нова економска политика“ (тачка 9),

Пише: Миша Бркић
четвртак, 09 август 2018 11:24

такозвани НЕП, тако омиљена и много пута касније цитирана фраза Владимира Иљича Лењина. „Програм 30 тачака“ личи на стари обожавани „ђубретарац“ којег су мољци опасно избушили и који се још само ову зиму вади „из нафталина“ и носи као модни хит. Дух и смисао „нове економске политике“ Савеза за Србију одишу државним интервенционизмом, излизаном популистичком филозофијом редистрибуције дохотка и неговањем рентијерског (клијентелистичког) друштва. И све то с машиницом демократског социјализма, који заступа тезу системске трансформације капитализма у социјализам, а нарочито преношење капиталних ресурса у колективно власништво, као да до сада није у пракси доказано да је приватно власништво ефикасније од друштвеног или државног.

У тачки 11 Савез за Србију тражи „заустављање продаје националних ресурса и стратешких државних компанија“. То директно значи да РТБ Бор, ЕПС, ПКБ, Србијагас, Телеком, Метанолско-сирћетни комплекс (МСК), Петрохемија, рудник Ресавица, Комерцијална банка, Поштанска штедионица и земља (тачка 26 – „против продаје државног земљишта“) треба да остану у државном власништву. У многе од тих националних ресурса, држава је већ до сада слупала милијарде евра како би им помогла да опстану, али су они и даље пословни инвалиди. Што би рекла Маргарет Тачер: „Проблем са социјализмом је у томе што је влада на крају изгубила новац других људи“. Међутим, политичари из Савеза за Србију сматрају да би очувањем националних ресурса и стратешких државних предузећа била „успешна борба против политике сиромаштва“ (тачка 4).

Пише: Миша Бркић
четвртак, 09 август 2018 11:24

Иначе, концепт демократског социјализма, за разлику од других врста социјализма, почива на индустријској демократији, социјалној правди, радничком самоуправљању и „тржишно планираној“ економији. Зато се и Савез за Србију залаже за (тачка 27) „плански приступ развоју инфраструктуре и осавремењивању саобраћајница и путних мрежа у речном, друмском, железничком и авио саобраћају“, за „увођење системских мера подршке и подстицаја туристичких услуга“ (тачка 29), за развој енергетике, рударства и обновљивих извора енергије (тачка 28) и „партнерство државе и домаће пољопривреде“ (тачка 26).

Политичке партије-чланице Савеза за Србију нарочиту бригу у Програму исказале су за радничку класу. У тачки 10 предлаже се „укидање постојећег и доношење новог Закона о раду“. То је директан прст у око свим међународним институцијама али и страним и домаћим (којима Савез за Србију у тачки 9 обећава подршку мерама нове економске политике) послодавцима. Промена Закона о раду у корист радничке класе била би опасан преседан, најмање пуцањ у властиту ногу, и могла би значајно да умањи интерес инвеститора (послодаваца) за Србију и отварање нових радних места у приватном сектору привреде. Постојећи Закон о раду сматра се у пословним круговима домаћих и страних послодаваца као угаони камен бар донекле упростојеног пословног амбијента. Бесмислено удварање радничкој класи записано је и у тачки 16 у којој се обећава „заштита ... и радника оштећених кроз процесе приватизације“. Приватизација се поново „из уста“ политичара у „Програму 30 тачака“ доживљава као пљачкашка, чиме се доприноси свеprisутном линчу тог кључног процеса транзиције из социјализма у капитализам.

Посебна посланица за српске политичаре који заговарају демократски социјализам је – редистрибуција и рента. Њој је посвећен највећи део економског дела Програма. Политичари из Савеза (у неким својим ранијим изјавама) сматрају да је капитализам неморалан систем који треба уклонити. Аморалост капитализма је, иначе, дежурна тема у српској политичко-интелектуалној елити, свесрдно подржана од главних медија. Успут, о капитализму се у Србији никад не дискутује са становишта ефикасности система. Зато ваљда аутори „Програма 30 тачака“ заговарају „заштиту угрожених категорија становништва с посебном пажњом на побољшање положаја ратних војних ветерана“ (тачка 16), „образовање доступно свима“ (тачка 12), „побољшање квалитета и доступности здравствених услуга“ (тачка 20) и „побољшање друштвено-материјалног положаја запослених у здравству, просвети, науци, култури, војсци и полицији“ (тачка 25). Нова редистрибутивна политика потребна је, сматрају ови политичари, да би се исправиле неморалности капитализма.

Редистрибутивне политике, међутим, захтевају ширење владиних програма и њеног утицаја. То је нама добропознати концепт трошења а не стварања нове вредности који је довео до пропасти социјализма. Више владиних програма значи већи буџет (обично и већи буџетски дефицит који може да доведе до банкрота државе) и све већу улогу (мешање) владе у привредне токове. Пракса је показала да су политике редистрибуције процес који генерише све већу подршку владином коришћењу државних ресурса као замена за тржишну конкуренцију. Већи буџети и све већа улога владе доводе до смањивања владавине права и пораста владавине мимо закона (волунтаризам). Демократски социјализам подмићује људе да се добровољно одричу правне државе. Већа улога владе у привреди значи да све више људи зависи од државних програма. Тај популизам, на крају, резултира на изборима повећањем броја грађана који гласају за такав „бољи живот“ а не за бољи живот на основу личног радног ангажмана, квалитетнијег и продуктивнијег рада.

Пише: Миша Бркић
четвртак, 09 август 2018 11:24

[Програм Савеза за Србију од 30 тачака](#)